

Հետապնդեց: Բայց պետք է մտածել որ բարեկամին հորը փորողը ինքը մէջը կ'իյնայ:

Օսման աղան իր մտքերու կերպարանքը խեղդող խնդուք մը փրցուց եւ իրաւունք տուաւ տասնապետին այս վերջին խօսքերուն:

Պէքոշը կռնակ առաւ և բացագանչեց.
— Խիցիր քեանիւրէ՛ր...

★ ★ ★

Քաղաքէն դեռ շատ չենք հեռացած: Տասնապետը մեզմէ պիտի բաժնուի: Բայց որովհետեւ իր պատմութիւնը ամենէն աւելի զինքն է գրգռեր, իր գաղանացած սրտի կիրքն է հրահրեր, չի զսպուիր: Ար-

եան հոտէն վերադարձած գլխովութիւն մը կարծես բռներ է իր գլուխը:

Բաժնուելէ առաջ կ'ուզէ իր պատմութիւնը վերջացնել սա անսահման աղտոտութեան մէջ զոր վրէժինգրական մտքի ամենէն խաթարուած բնազդը մ'իայն կրնայ երեւակայել.

— Երանի՛ թէ կարելիութիւնս ըլլար այս ապրելու անարժան ազգին պարագլուխները քանի մը ժամ վերականգնացնել եւ այս քաղաքին դրան առջեւ բարձրացնել՝ որպէս զի տեսնեն թէ ինչպէս կը քանդուին իրենց ազգին ամբողջ ճիգերն ու աշխատանքները մեր արդար ու հզօր բազուկներով:

Լիոն

ԿԻԻՐԵՂ, ԽՐԱՅԵԱՆ

(Շարունակելի)

ԱՐՑՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ԾԻԾԱՂԸ

Կը նայի ան ինծի ու իր աչքերուն կապոյտէն աստղերու անձրեւ մը կը վազէ հոգիիս մութին վրայ:

Ձեմ գիտեր ինչո՞ւ այնքան չարահնիօրէն կը խնդայ ու իր շրթներէն հեգնանքի օղակներ կ'իյնան:

Երբեմն յանկարծ կը լռէ ու իր խորունկ աչքերը իրենց խորութեան մէջ կը սուզուին. կարծես թէ երկինքը անհունին մէջ կը հալի:

Կը նայի ինծի վարանումով ու դողով:

Յուզումներս հարսանիք կ'ընեն. Կը ծիծաղի՞մ... կուլա՞մ...:

Թերեւս մենք լռելու համար եկած չէինք հոս:

Բայց իմ լեզուս հազար կապանքներով է կապուեր ու ականջ կուտամ:

Ու կը լսեմ իր՝ յոյզերուն ծայնը, ծեւորուն հնչիւնը, եւ հոգիին երաժշտութիւնը:

Հիմայ քովս, անաւասիկ հոս, ու իրարու մէջ լուծուող ջրվէժներու պէս ենք:

Կը փրփրի ներսս ու կ'ուռնի հոգիիս ալիքները: Անոր շունչը Մայիսեան գետիւղի մը պէս կը շոյէ զիս ու կը տանի երազին ափերը:

Կը ձգէ իր փոքրիկ գլուխը ափերուս մէջ:

Իր բարակ մատներուն դողը կը հասնի էութեանս երբ ինքն ալ մագնիսաւ վրան կը սփռէ փափկութիւնն անոնց:

Կը հարցնեմ. «Ինչո՞ւ կը ծիծաղիս այսպէս, չէ՞ որ վերջալոյսը հորիզոնին վրայ կը լուծուի ու մենք մեր սէրը հրաժեշտի աստուածներուն պիտի մատուցանենք»:

«Կը ծիծաղիմ», կը շշնջայ, «ցաւերուս վրան»: «Եւ ինչո՞ւ չծիծաղիմ» կ'աւելցնէ ու յիմարական խնդուք մը կը ձգէ որ հեղեղի մը պէս վրաս կը խուժէ ու զիս շնչահեղձ կ'ընէ:

Կը մտածեմ. «Այո՛, մեռելներուն վրան ալ կը խնդան երբեմն»:

Բայց ինչո՞ւ:

Ո՛հ ո՛չ, ան չի կրնար ատել իմ յոյզերս որոնք իրն ալ են:

Մենք օր մը միեւնոյն տաճարին մէջ ծունկի եկանք ու մեր զոհը մատուցինք միեւնոյն սիրոյն:

Հիմայ անոր կուրծքը կ'ելեւելէ ըմբոստ անկանոնութեամբ ու խելագար արագութեամբ:

Կը փակի վզիս ու տարօրինակ խօսքեր կ'ըսէ ականջիս:

Ա՛հ, են գիտեմ սիրոյ լեզուն եւ սիրոյ կախարդանքները, ես գիտեմ սիրոյ անպատում գեղեցկութիւնները եւ անոր վարդղէն յափշտակութիւնները:

Ի՞նչ պէտք կայ այս բոլորին:

Ան գիտէ թէ բաղդը իր ճամբան օր մը իմ արեւմուտքս նետեց երբ ես դէպ ի արշալոյսը կը քայլի:

Ու գիտէ թէ ան պիտի համակերպի այն օրէնքին զոր դժոխքի արքաները կուտան երջանկութեան իշխանութիւնը փշրելու համար:

Ու կը ծիծաղի՝... կը ծիծաղի՝ մանկան մը պէս որ երազին մէջ տարօրինակ ոգիներ կը տեսնէ:

«Իմ սի՛րտս», կ'ըսէ ու կուլ կուտայ իր շունչը, «պիտի թռի՛, ա՛հ, երբեք այսքան թեթեւ չեմ զգացած, իմ սիրտս»:

Ու իր վճիտ աչքերը ինծի կը նային զարմանքով ու հիացումով:

Ի՞նչ կ'ըսեն:

Մէկդի կը ձգեմ իր զուխը ու ոտքի կ'ելլեմ առանց մտածումի, առանց որոշումի, յիմարական բնազդէ մը կճուած:

Աւելի լաւ չէ՞ ժամ առաջ վճարել զոհողութեան այն տուրքը որ պէտք է տրուի չարակամ կեանքին: Եւ այս մեր անմեղ հոգիներուն մէկ տղայութեան համար:

Աւելի շատ ժամանակ կ'ունենանք բուժելու մեր վէրքերը երբ ցաւը շուտ կը պատահի:

Բայց ի՞նչ:

Ու կը սկսիմ արագ արագ դէպ ի դուռը քայլել: Կանգ կ'առնեմ հոն:

Կը վազէ ետեւէս: Ու ձեռքերուս կը փակի:

Լուռ է, ու դէմքին վրայ անգոյն ծիծաղ մը կայ որ ինծի ալ կը փոխանցուի ու բռնի խնդալ կ'ուզեմ: Շրթներս չեն բացուիր:

Կը բռնէ ձեռքս ու կը կառչի վզիս: Չ'ուզեմ ձգել զիս:

Կը ձգեմ զինքը ետիս:

Ի՞նչպէս:

Կը տեսնեմ իր վճիտ աչքերուն մէջ արցունքներու հեղեղ մը որ երկինքի անյատակ մէկ ակէն կը վազէ:

Յետոյ յանկարծ կը փոխէ իր դէմքը, ու կրկին նոյն խորհրդաւոր ծիծաղը, նոյն տըխուր ու հեգնական ծիծաղը, որ յետոյ բարձրածայն, խորունկ, հնչուն ու ճանկոտող խնդուքի մը կը փոխուի:

Երբ այլ եւս հետս չէ ան ու քայլերս մահուան յանկերգով կը շտապեն, կը մտածեմ. «Է՛հ մեռելներուն վրան ալ կը խնդան, երկրի մէջ»:

Յ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Ֆիլասելիս